

TÜRKİYE DEMİR YATAKLARININ JEOLJİSİ MADENCİLİĞİ VE MEVCUT SORUNLARI SEMPOZYUMU YAPILDI

“Türkiye Demir Yataklarının Jeolojisi, Madencilik ve Mevcut Sorunları Sempozyumu” TMMOB Jeoloji ve Maden Mühendisleri Odaları İstanbul şubeleri ile İstanbul Üniversitesi Jeoloji ve Maden Mühendisliği bölümleri tarafından 23-25 Haziran 2005 tarihleri arasında İstanbul Üniversitesi Merkez kampüsünde gerçekleştirildi. Sempozyumda ülkemizdeki mevcut demir yataklarımızın aranmasından işletilmesine kadar sorunlar ele alınmış ve çözüm önerileri sunuldu. 30’a yakın sözlü sunum 2 çağrılı konferansın yer aldığı sempozyumda ayrıca “Cevherden Son Ürüne Demir Madencilikimizde Mevcut Sorunlar” konulu bir de panel yer aldı.

Prof. Dr. Ali Kahrıman’ın yönettiği panele, Odamız adına Sivas şube başkanımız Hüseyin YILMAZ, Maden Mühendisleri Odası adına İstanbul şube başkanı Ekrem YÜCE, MTA adına İlhan ODABAŞI katıldı. Ayrıca panele, Erdemir ve İsdemir yetkilileri de katılarak kurumsal görüşlerini aktardı.

Sempozyumda “Demirde İz bırakanlar” oturumu altında meslektaşlarımız Halis DOĞAN, Aydın ÇELEBİ, Nurettin YILDIZELİ Divriği demir yatağının unutulmaz jeoloğu merhum Cengiz KOŞAL’a demir madencilikine yapmış oldukları katkılar nedeniyle emek ödülleri verildi. 3 gün süren sempozyumda demir sektöründeki gelişmeleri yakından takip etmek, çalışanları bir araya getirmek, demir madencilikindeki sorunları tespit etmek, çözüm önerileri geliştirmek ve ulusal çıkarlarımızı korumakla kendini tanımlayan “Türkiye Demir Çalışma Grubu” kuruldu. Başkanlığına Prof. Dr. Taner ÜNLÜ’nün getirildiği çalışma grubunun sekreteryasını MTA’dan İlhan ODABAŞI ve Erdemir’den Kemal ÖZTÜRK üstlendi.

Sempozyumun açılışında konuşan Oda başkanımız İsmet CENGİZ, sempozyumun meslek odaları ile üniversite işbirliğinin güzel bir örneği olduğunu belirtirken başladığı konuşmasında; ülkemizin doğal kaynaklar açısından önemsenir bir potansiyel taşıma-

sına rağmen ülke ekonomisinde madencilikğin önemli bir yeri olmadığını belirterek, dünyada üretilen madensel kaynak çeşitliliği açısından, 152 ülke arasında, 29 maden türünde yapılan üretim baz alındığında, 10. sırada yer almamıza rağmen; üretici ülkelere dünya pazarı içi payları sıralamasında %16 oranı ile 52. sırada olduğunun altını çizdi. Ülkemizde 50 dolayında madensel kaynak üretimi yapıldığını ve bu üretimin yarattığı katma değer niceliği 2-2.5 milyar dolara ulaştığını ve GSMH içindeki payının ise %1 dolayında olduğunu söyledi.

Madencilik ve madene dayalı sanayi birlikte düşünüldüğünde ise oluşan katma değer GSMH içindeki payının %12'yi bulduğunu ve bunun da bu alanda 22 milyar dolarlık bir değer yarattığı anlamına geldiğini anlatan CENGİZ, "1996 yılında yapılan İkinci Madencilik Şurasında belirlenmiş maden kaynaklarımızın değerinin 2 trilyon dolar olduğu, bu bağlamda yılda 8-12 milyar dolarlık üretim yapılabilceği ve 4-6 milyar dolarlık bir ihracatın gerçekleştirilebileceği ifade edilmiştir. Oysa uygulamada 2-2.5 milyar dolarlık bir üretim, yaklaşık 1 milyar dolarlık bir dışsattım gerçekleşebilmektedir." diyen CENGİZ, ülkemizin jeolojik özellikleri küçük-orta rezervli, çok çeşitli maden yataklarının oluşumuna olanak tanıdığını, ancak Bor ve Trona'da dünyanın en büyük ve ikinci rezervlerine sahip olduğumuzu, mermer, zeolit, pomza, sölestin ve toryum gibi madenlerimizin önemli rezervler oluşturduğunu söyledi ve saptanmış maden kaynaklarımızdan bazılarının da gerekli teknoloji ve sağlanamadığı için ya atıl yada yeterince değerlendirileme-

diğini sözlerine ekledi.

"Ülkemizin ulusal sanayi politikası ve ulusal enerji politikası olmadığı için ulusal bir madencilik politikasından bahsetmemiz oldukça zor" diyen CENGİZ, "ülke sanayinin gereksindiği maden kaynaklarının geliştirilmesine öncelik verilmesi madencilik stratejisinin temeli olmalıdır. Her şeyden önce maden arama politikaları bu temel üzerinde yükseltilmelidir. Madencilik arama, işletme ve zenginleştirme süreçleri AR-GE yatırımlarıyla desteklenmelidir. Devletin birikimli ve donanımlı kurumlarıyla AR-GE alanında

yönlendirici ve destekleyici olması zorunludur. Bu yaklaşım madenlerin hammadde olarak ucuza ihracı yerine, yüksek katma değer ve istihdam yaratan rafine ve uç ürüne dönüştürülmesini zorunlu kılmaktadır. Ancak bu genel ilkelere uzak bir yaklaşım ülke

madencilikinde egemen olan anlayıştır. Örneğin, ülke endüstrisinin gereksindiği girdiler düzenli biçimde izlenmemekte, geleceğe yönelik duyarlı kestirimler yapılmamakta ve kritik kaynaklar için maden aramaları desteklenip özendirilmemektedir. Bugün doğaya insana çevreye ve hukuka duyarsız ülke sanayinin temel girdisi olmayan kimi madencilik yöntemlerine ayrılan pay enerji ve sanayi için en önemli temel girdi olan demir ve linyit aramalarından fazladır." dedi.

Ülkemiz madencilikinin yürütülen politikalarından önemli ölçüde etkilendiğini, küreselleşme söylemlerinin baskınlaşması ve özelleştirme kampanyalarının başlaması ile kamu kuruluşlarında yeni ve yenileme yatırı-

rımları durdurulduğundan beri madencilğin toplam yatırımlar içindeki payının da hızla düşmeye başladığını, toplam sabit sermaye yatırımları içinde madencilğe yapılanların payının 1985'te % 8,17 iken, bu oranın 1999'da % 0,99'a düştüğünü, GSMH içindeki madencilik sektörünün payının da buna koşut olarak 1986'da %2,11'den 1999'da %1,48'e düştüğünü anlattı ve 3213 sayılı maden yasası ile de maden aramacılığında tüm ayrıcalıkların kaldırıldığını, genel bütçeden ayrılan payın ise ancak personel giderini karşılar durumda bırakılmasının madencilik sektöründeki sıkıntıların ve küresel açmazın boyutlarını anlatmak için yeterli olduğunu söyledi.

Bu sempozyumun konusunu oluşturan Demir madencilüğümüzün, madencilik alanında yaşanan bu olumsuzluklardan en çok etkilenen sektör olduğu söyleyen CENGİZ; günümüzde demir cevheri, toplumun genel gereksinim metali olduğundan, bir ülkenin demir çelik üretimi ve tüketimi o ülkenin ekonomik gücüyle ve gelişmişliği ile yakından ilgili olduğunu, aynı zamanda demir çelik ürünleri birçok sanayi dalının temel girdisi durumunda olduğundan bir anlamda tüm sanayinin alt yapısını oluşturduğunu ifade ederek, tüm bunların bilinmesine rağmen özelleştirme uygulamaları çerçevesinde ülkemizdeki demir-çelik tesislerinin tek tek özelleştirildiğini söyledi.

"Kamu yararından uzak bir başka anlayış yüksek kar hırsı nedeniyle demir potansiyelimizi kullanmak yerine ucuz demir cevheri dış alımına yönelimdir. Son 4-5 yıldır Çin'in demir çelik sektöründeki inanılmaz büyüklükteki üretimlere yönelmesi özellikle 2003 ve sonrasında Dünya demir ve kömür hammadde fiyatlarını olduk-

ça yükseltmiş olup bu hammaddelerin ithal fiyatlarını en az % 50 yükseltmiştir. Böyle bir ortamda demir cevheri ithalatının yükselmesi ülkemizden inanılmaz bir döviz çıkışı demektir. Ülke çıkarları doğrultusunda yerli kaynak kullanımını özendirici tedbirlerin alınması demir cevheri ithalatına sınırlama getirilmesi kaçınılmazdır." diyen CENGİZ, sözlerini "Demir çelik sektöründe ülke ve toplum yararına dönüşüm sağlanması için öncelikle yerli hammadde kaynaklarına yönelmemiz, var olan ve sorunlu yataklarımız için teknolojik araştırmalara önem vermemiz her şeyden önemlisi madencilüğün temeli olan aramacılığı teşvik etmek gerekmektedir. Bunun için, yanlış yapılanma ve siyasi tercihler nedeni ile atıl hale getirilmiş ülkemizdeki arama çalışmalarını yürütmek üzere kurulmuş MTA Genel müdürlüğünün öncelikli olarak enstitü yapısına kavuşturularak yeniden yapılandırılması, teknolojik, yasal ve mali destekle demir cevheri arama çalışmalarına önceli verilmesi gerekmektedir." diyerek tamamladı.

